

Előfizetési díj:

Vidékre, postán:
vagy

helyben, házhoz hordva:
Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre . . . 3 " — "
Égész évre . . . 5 " — "
Megjelenik e lap hetenként
egyszer, Vasárnap.

Előfizetési pénzek el-
fogadtnak Gallia Fülöp
könyvkereskedésében Kec-
skeméten.

KECSKEMÉTI LAPOK.

Ismeretterjesztő hetilap.

Hirdetési díjak:

5 hasábos petit sor, egyszeri
hirdetésnél 5 kr.; — többszöri
vagy terjedelmes hirdetések-
nél árleengedés adatik.

A nyilttérben való közle-
mény 3 hasábos soráért 10 kr.
számittatik.

Hirdetések elfogadtnak Gal-
lia Fülöp könyvkereskedésében
Kecskeméten. — Hirdetések ezen-
kívül fölvetetnek még M. Zeisel er
hirdetési irodájában. (Post, Király-
útcza 60. sz.)

A barátokról.

II.

Alig száz éve, midőn Magyarországon a szerzetesek nagyobbára eltöröltettek, s akkor egy-egy szerzetes monostor vagy zárdá lefoglalása és abban volt szerzetesekkel elbánás igen kurta eljárással történt. Akkor egy kiküldött katonatiszt néhánykatonával beállított a monostorba vagy zárdába, a szerzetesház főnökét szobájában meglepte, a levéltár, könyvtár és pénztár kulcsainak, pénzkészletnek és egyházi ékszereknek átadására kötelezte s ezzel le volt foglalva minden. A fogadalmat még le nem tett ifjak szélnék bocsájtattak, az életerős páterek papi pályára utasítottak, az öregek igen vékonyra szabott évpénzzel nyugdíjaztattak s a kolostorok, zárdák és templomok raktárakká vagy kaszárnyákká alakítottak.

Ezt akkor nem törvény szabta meg, az igaz, hanem csak önkényes hatalomszó rendelte így; de csakugyan így történt.

Mit mondanánk mi kecskemétiéül, ha csakugyan bekövetkeznék a szerzetesek eltöröltése s nálunk is így bännának el a páter barátokkal, kolostorokkal és templomokkal együttesen???

Szó nélkül aligha megállanánk.

Azon régi ügyek tehát, melyeket — azou esetben, ha eltöröltetnének a szerzetesek — itthon Kecskeméten nekünk jó eleve elintéznünk kell, azok lennének, melyek a templom és hozzá tartozó épületek kiváltképen itt a város kellő-közepén a nagy piacon levő szerzetesház használatában álló 1 hold 1236 □ öl terjedelmű telekre vonatkoznak.

Köztudomás szerint könnyebb az oroszán torkából valamit kivájni, mint egyházi használatban levő birtokot visszaszerezni.

A pesti szervitáktól mennyi luza-vona után és mily nagy áldozattal lehetett csupasz fallal kerített kertjük egy részét elszerelni, hogy azon az országos posta- és távirda-intézet számára egy monumentális épület állíttathassék?!

A pesti ferenczesekkel mióta pereskedik az országos egyetem, hogy rozant épületük és udvaruk egy részén könyvtárat állíthasson?!

Bizonyára így lennének mi, ha itt a páter barátokkal perbe szállanánk; de mi ezt nem kívánjuk, nem akarjuk, nem akarhatjuk: mi csak azon esetre kell, hogy készen legyünk, ha a szerzetesek eltöröltetvén, a barátok templomára, ahoz tartozó épületekre és nagy terjedelmű telekre valaki rá tenyerelni kívánna.

Furcsa állapot ez a mienk, még furcsább emberek voltak azok a mi jó emlé-

kezetű őseink: szereztek, adtak, vettek, ha érdekük úgy kívánta, ingüket is oda adták volna; de nem voltak elég gondosak arra, hogy egyszersmind magukat az eshetőségekre nézve csak némileg is biztosítsák.

Az itt a kérdés: kié az a templom, kolostori épület és nagy kerti telek, mely a ferenczes atyák kecskeméti szerzetes házában birtokában áll???

Én azt hiszem: hogy a templom, kolostor s hozzá tartozó épületek és telkek jogszerű birtokosai a kecskeméti kolostorban egyházi szolgálatot tevő tiszt. ferenczes atyák mindaddig, míg szent Ferencz fiai közül csak egyetlenegy is létszen Magyarországon területén; azután jogszerűen öröklendi azokat a kecskeméti római katolikus egyházközség.

Ámde bárkinek az a jó ötlete támadhatna, hogy kérdezze: vajjon mikép igazolhatná örököségi jogát ez az egyházközség, holott egy tenyérnyi darab irás, avagy egyetlen betű sincs birtokában, melylyel azt bizonyítani tudná?

Igaz, ez így van s emyiben nagyon gondatlanok voltak őseink; de annál több igazolvány van a tiszt. ferenczes atyák kezénél, melyek azonban többet nem bizonyítanak annál, mint a mennyit én mondtam.

Vizsgáljuk a város történetét.

Az a templom, melyben 1644-ik év óta 228 éven át a tiszt. ferenczes atyák folytatják Kecskeméten egyházi szolgálatukat, akkor épült és épített a kecskeméti lakosok által, mikor még a reformatio előtt mintegy háromszáz évvel, az egész város népe a róm. kath. vallás híve volt. A reformatio csakhamar a mohácsi nap után elterjedvén, Luther tanai Kecskeméten is nagy számú követőkre találtak, de a jó egyetértés, testvéri szeretet és vallási türelem oly kiváló példájával diszlettek őseink, hogy 1526-tól 1564-ig, tehát 38 évig, egymást felváltva, egy ugyanazon templomban imádták istent a római katolika vallásban megmaradott és Luther tanait befogadott városi lakosok. Ekkor történt a kétféle vallás hívei közt egy olyatén esemény, melyet a szóhagyomány ugyan maig fentartott, de jobban szeretem, ha feledékenységre megyen, azért le sem írom, és meg egyeztek a felek abban, hogy a régi kőtemplom, t. i. mely most a ferenczes atyák használatában van, örökösen átengedtetett a római katolikusoknak, akkor időben roppant összeg, ezer forint birság büntetése alatt, ha többé valaki azt törvény útján követelné; a lutheránus felekezet pedig —

mert később fogadtatott el Kálvin tana — ugyanazon templom mellett, a kőkerítésen belől egy csinos fatemplomot építettett magának, s azt használták a reformátusokká lett kecskeméti 1678-ik évig, tehát 114. éven át.

1678-ik év október havának 17-én történt nagy tűzvész alkalmával leégett mind a két templom: a reformátusok fatemploma tudvalevőleg mint faalkotmány földig elhamvadt, a katolikusok régi kőtemplomának nemcsak födele, hanem mivel a fenmaradt jegyzések szerint nem boltozatra, hanem keletkezésekor építkezéshez képest gerendázattal volt építve, belső készlete is kiégett s egyedül falai maradtak meg, vele együtt a kolostor a mellette levő iskolaházzal együtt leégett.

Megjegyzendő: hogy midőn 1601-ik év után, a római katolikusok nem birtak rendesen plébánust tartani, mert a váci püspök egyházmegyéjét a török elfoglalta, e vidéken katolikus papok nem voltak. felső Magyarországról pedig ide a török fészekbe költözni kedvök nem volt, mintegy négy évtizedig a kecskeméti katolikusok csak járó-kelő, forgó-szálló szerzetesek által gyakoroltatták az egyházi szolgálatot s megtörtént rajtok csaknem évenként, hogy ünnepek alkalmával messze földről keresve kellett papot keríteniök. Ezen sok költségbe kerülő s akkor nem minden utazási veszély nélkül való járás-kelést megúván, 1637-ben folyamodtak a jezsuiták főnökéhez Nagyszombatba, hogy egy pár lelki atyát rendeljen ide, készek levén a templomot, paplakot és iskolát azoknak átadni; de Forró György nagyszombati főnök szabadkozván, hogy pátereket nem küldhet, mert kevesen vannak, oda utasította őseinket, hogy forduljanak a páter franciskánusokhoz, azok talán megsegíthetik őket; úgy is lett s 1644-ben ide rendelt két ferenczrendi páternek átadatott a templom, paplak és iskola, kik a paplakot klastrommá alakították s magokat ide behelyezték. Ez a templom, klastrom és iskola égett le aztán 34 év múlva 1678-ik évben.

1644-ben a barát atyák betelepedvén s a paplakot klastrommá alakítván, a templomnak átvétele s klastrom alapítása 1647-ben mind Lippai György esztergomi érsek, mind Hosszutóthy László szepesi prépost s címzetes váci püspök által megeresített.

Az 1678-ik évi nagy tűzi veszély után az egész katolikus község népgyűlést tartván, abban kelt határozatát a város és egyház pecsété alatt következőleg adta ki: hogy miután a város népe néhány év óta

különféle nyomorúság által sanyargatott és pedig először oly iszonyú éhséggel, hogy a nép közül sokan éhhaláltak; másodsor az éhséget követte a borzasztó döghalál, melyben a város népének nagyobb része elhullott és igen megfogyott; harmadszor a keserves emlékeztető tűzi veszély, mely a város nagyobb részét, a templomokat, a ferenczes atyák kolostorát, az iskolát és minden egyházi szerelvényeket elemészette, csupán a templom falai maradván meg, azok is nagybárra megromolva; emyri keserves baj között nem lévén tehetségük az építkezéshez, megkérték a ferenczes atyákat, hogy a templomot, klastromot és iskolát építenék meg az általuk begyűjtendő alamizsnából, mely kérésüket azok elfogadták s az említett épületeket újra készítették, a lakosok csak a fa és mésznek valamely részét ígérték ahhoz kiszolgáltatni. Mihez képest tekintetbe vevén a tiszt. ferenczes atyáknak és elődeiknek a róm. kath. hívek iránt viseltetett gondoskodását, saját tetszésük és jóakaratauk szerint a templomot, klastromot és iskolát átadták örökösen szent Ferencz családjának visszavonhatatlanul, hogy azt bírassák isten áldásával és gyarapítsák isten nagyobb dicsőségére, mindaddig, míg a úrsz. ferenczes atyák közül egyetlenegy létszen Magyarországon.

Ezen oklevél hitelessége ugyan több tekintetben gyanús, mert tudjuk, hogy a tűzvész 1678-ik évben sz. Gál ümpe utáni napon, (október 17-kén) történt, ez oklevél kelte mégis 1678 szeptember 5-ikére van téve; tudjuk, hogy a tiszt. ferenczes atyák igen ügyes, okos és eszes férfiak voltak, ez oklevélben mégis a török igáról beszélnek: tehát ez oklevél sokkal későbbi ügyetlen hamisítvány a mult század közepéről; de miután a mult század közepén a vácsi szentszék előtt folyt vita alkalmával elfogadtatott hitelesnek, fogadjuk el mi is.

Annyit egyelőre tudomásul vehetünk, hogy sem ennek, sem az idézett többi oklevélnek a város és róm. kath. egyház levéltárában és jegyzőkönyveiben legkisebb nyoma sincsen, azok mind a ferenczes atyák kezénél vannak, de már legnagyobb részben nyomtatásban megjelentek.

Egyébiránt ha legutóbbi oklevél, akár hiteles, akár sem, abból csak annyit lehet következtetni, hogy a kecskeméti barátok temploma, kolostora és telke a róm. kath. egyházközség tulajdona, némi beépítésük van azon, és használhatják mind addig, míg közülök egyetlenegy is létszen Magyarországon.

Hát azután?

Azután visszazáll eredeti tulajdonosára.

Ki ez a tulajdonos?

A róm. kath. egyházközség.

Miért nem az egyetemes városi község?

Ennek is meg van történeti oka.

1564-ben az öreg kőtemplomot a Luther tanainak hívei átengedték a katolikusoknak, maguk részére csak a kerítésben annyi helyet tartottak fenn, melyen egy fatemplomot építhettek s ezen templomba az úgynevezett czinterem melletti bejárást. A kecskeméti lutheránusok némi sokára

ezután, midőn az 1567-ki debreczeni zsinat Kálvin vallását elfogadta, erre tértek át. Az 1678-ki tűzvész után gróf Koháry István földesúr jótanácsára s ösztönzésére, a városi község új templom-helyet adott a reformátusoknak, melyen azok mostani templomukat 1681., 1682., 1683-ik években felépítették; minthogy pedig azt is követelték, hogy az általuk elhagyott régi templom közös kőkerítvényének fele őket illeti, annál fogva a katolikusok az ő új templomuk kőkerítéséhez épen annyi építkezéssel járuljanak, mint a régi templom kerítésének fele: ez is megajánlatott, de szinte Koháry tanácsára ezen kerítés a katolikusok által nem természetben épített fel, hanem annak építkezési költsége kölcsönös egység útján 2000 ezüst tallér készpénzzel váltott meg.

Eképen lett a régi templom sajátjává a katolikus egyházközségnek, épen úgy, mint sajátja most, az akkor épült templom, a református egyházközségnek.

Mi kecskemétiékül nem igen vagyunk hajlandók, kivált most a régiségekkel bieleldni; pedig ránk férne, mert jöhet idő, midőn azokra szükségünk leszen.

Nekem emlékezetembe hozta egy hírlapi közlemény azt, hogy a magyarországi szerzeteket el fogják törölni: én pedig emlékezetükbe hozom római katolikus hit-sorsosainnak azt, hogy a szerzetek eltörltetése esetében ősi jogaik megőrzéséről gondoskodjanak.

Nyílt-level

a „Kecskeméti Lapok“ tekintetes szerkesztőjéhez.

Tekintetes szerkesztő úr! Egy hónapig távol lévén, az alatt itthon történekről a legkisebb tudomással sem bírván, visszaérkezésem után a „Kecskeméti Lapok“-ból, és párnapi itthonlétem és körütekintés után szerezhettem tudomást a távollétem alatt városunkban történekről, — egy rövid hó alatt is sok czifra dolog történt városunkban, — a többieket mellőzve, ez alkalommal csak városunkat legjobban érdeklő közös iskolákra akarok némi észrevételeket tenni.

Ezen idő alatt szept. 11-én tartott közgyűlésben döntetett el ezen ügy, és pedig úgy, hogy vele a közös iskola is eldöntetett a város atyái által.

A közös iskolák ügyének olymódoni eldöntése, mint rendkívül meglepett, oly igen leverőleg is hatott rám.

Vérmes reményeket tápláltam, — nem az én hibám, hogy csalódtam.

A közös iskoláknak üdvös voltáról meggyőződve, annak magasztos céljától áthatva, — buzgó barátja vagyok.

Mint a r. kath. egyháztanács tagja, mint ez idő szerint még a városi tanügyi bizottságnak elnöke, csekély tehetségemhez képest igyekeztem az akadályokat elhárítani, és az utat egyengetni, hogy a közös iskolák városunkban is minél előbb létesülhessenek, — és tán egy parányi részem van is benne, hogy a közgyűlés e kérdés fölött szept. 11-én intézkedhetett.

Én hiszem, sőt a kedvező körülmények után, miként az ügy haladt, meg voltam győződve a közös iskolák kérdésének szerencsés megoldásáról.

Hiszen mégcsak vagy márcsak egy kis jóakarat, csak egy kis tapintat kellett volna hozzá.

Csalódtam.

Épen a tapintat hiányzott a képviselőtestület többségében.

Átalában attól féltek a közös iskolák barátai, hogy nálunk a r. kath. község miatt nem fog létesülni, tartottak a hívek féltékenykedésétől, a papi befolyástól, és a legkedvesebben csalódtak, a r. kath. község a legnagyobb bizalommal fogadta, és a legkevesebb, vagyis semmi kikötéssel nem állt elő, csupán azt kívánta, hogy az iskolai székben fele számban képviseltessek.

A r. kath. egyháznak ez egyetlen méltányos és jogosult kívánata a képviselőtestület többsége figyelembe nem vette, az iskolai székét úgy alakította, hogy az által a r. kath. község mélyen

meg van sértve, mert azon kívül, hogy abba a r. kath. számra nézve is rövidséget szenvedtek, a megválasztottak közül is csak fele birja a r. kath. község bizalmát, tetézte ezen sérelmet, hogy egyesek részéről a r. kat. község a leglealázóbb bántalmakkal illetett.

A bizalommal nyújtott kezét a közgyűlés többsége sértő hidegséggel taszította el.

Gonosz, rossz tanácsadó volt a politikai párt-szenvedély.

Szomorú dolog, de igaz.

Ez idő óta a közös iskolák ügye rosszul áll, nem előre halad, hanem visszafelé.

A r. kath. község most már féltékenykedik, és ily előzmény után ki veheti rossz néven?

A r. kath. község izgatott, heves és lever.

A „Kecskeméti Lapok“-ban is több cikk jelent meg, melyben bántalmazásaikat, sérelmeiket sorolják fel.

E cikkek miatt fogtam ez alkalommal tollat.

Tisztelt szerkesztő úr!

Az elkeseredés okát értem, a megaláztatást, a sérelmeket, a bántalmakat értem, de a modort, a hangot nem osztom, nem oszthatom.

Kell, hogy a „Kecskeméti Lapok“ a városunkra ily fontos kérdésben nyilatkozzék függetlenül, bátorsággal, erélylyel támadja meg, és hozza a község elé azokat, kik ily szent ügynek gonosz akaratói megbuktatói voltak, és kiméltlenül verje el rajtuk a port, — sőt ebben én is segíték.

Hanem a „Kecskeméti Lapok“ keserű, de jogosult soraiban majdnem úgy van feltüntetve, mintha a protestáns hitfelekezetűek harcza volna ez a r. katolikusok ellen, és mintha a protestánsok uralmokat akarnak a r. katolikusok elnyomásával megalapítani, és ezen szempontból sokszor keserű kifakadások történnek a protestánsok ellen.

T. szerkesztő úr! ezen felfogás téves, én ezt nem osztom, nem oszthatom.

Esze ágában sincs a protestáns polgárságnak, úgy intelligentiája többségének ilyes szándék, sőt határozottan tudom, kijelenthetem, hogy mélyen sérti őket a r. kath. községen elkövetett méltatlanság.

Hogy a most — igen nagy szerencsétlenségünkre — városunk ügyeit intéző coripheusoknak ez csakugyan céljok, azt én is elismerem, és hogy ezen cél elérésére több támogatást nyernek a protestánsok között, az nagyon természetes, de erős támogatásokat nyernek a r. katolikus hívek között is, kiknek azonban egy része épen oly vak eszköz, mint a protestánsok egy része, míg a kath. hívek közül egypár coripheus hatalomvágyból és álszabadelvűségből támogatja az ily üzelmeket, az által okosabbnak hívén magát, ha vallását megveti.

Hanem a dolog, a rúgó itt a párt-szenvedély, azt hiszik ha megtörik, megalázzák a r. katolikus híveket, ha kizárják minden befolyástól, — ezzel nyakára hágnak a jobboldalnak is.

Pedig nagyon esalódnak a jámborok, minden actio reactiót szül.

Ugyis csak ily méltatlan megaláztatás kellett a r. kath. híveknek, hogy felébredjenek politikai közönyükből, és mondhatom, hogy hatott a keserű orvosság, de eszük ágában sincs a vett sérelmeket a protestáns hívek többségének tulajdonítani.

Tudják honnét fúj a szél.

Megvoltunk és megleszünk mi ezután is a más hitfelekezetűekkel a legjobb testvéri egyetértésben.

Mi nem akarunk többségünk mellett is senkit elnyomni, — úgy nem engedhetjük magunkat eltipratni.

Évszázadokon a legjobb és békés egyetértésben megéltünk, csak egy évtized alatt néhány bőrében nem férő hamis próféta köztünk a viszály magvát elhintve akarják csendes békés házi életünket feldúlani, ők a mi békés viszonyaink között mint liliputi apróságok vesznek el, ezeknek áll érdekükben közénk konkolyt hinteni, hogy a viszálykodás, az egyenetlenségek szítása által befolyásukat fentartsák, hatalmukat megerősítsék.

De nekünk vallásfelekezetünkül közös érdekünk, elengedhetlen kötelességünk, e nyugtalan feltelakodó izgatókat nyakunkról leráznunk, és a régi jó egyetértést visszaállítani, hogy közös erővel működhesünk városunk javán.

Ezért nem helyeslem a „Kecskeméti Lapok“ említett cikkei modorát, mert azokból könnyen azt lehetne kiolvasni, mintha a r. kath. hívek a ref. hitfelekezetűeket okozták a vett sérelmükért, és a protestánsok az elkeseredésből származott erősebb kitételeket könnyen magukra vehetnék. *)

Az ily felfogás csak árthat az ügynek, pedig

*) Hogy mi soha a protestáns hitfelekezetet nem értettük cikkeinkben, sőt a félreértés kikerülése végett néhol nagyon is határozott kifejezéseket használtunk, annak bebizonyítása végett kérjük úgy e levél íróját, valamint minden más olvasót, a ki a cikkeket felületesen átfutotta: olvassa el a legutóbbi 40. szám 2-ik oldala közepső hasáb 10—16. sorait, azonnal belátja saját tévedését.

ezen ügy elintézésénél a legnagyobb, a legősztin-
tebb egyetértésre van szükségünk,

A római kath. hitfelekezeten ejtett sérelmet
közösen a protestánsokkal kell orvosolnunk, a
nyugalom, a béke helyreállítása közös érdekünk,
és én erősen meg vagyok győződve, hogy ebben
a protestánsok a legnagyobb készséggel nyujta-
nak kezét.

Szeretem hinni, hogy a közgyűlés többsége
is még egyszer a 12 ik órában komolyan meg fogja
gondolni, hogy ily fontos, a város jövőjére messze
kiható ügy eldöntésénél a pártszenvédelynél több
tekintetet érdemel a város nyugalma és békéje.

Caveant consules!

Mig nem késő!

Szücs Imre.

Halotti beszéd,

melyet K. L. okleveles ügyvéd felolvasott egy köz-
tiszteletben élt kartársra sirja szélén:

„Tisztelt gyülekezet!

Alig hogy a lelkipásztor buzgó imája után el-
hangzott az Amen, — melyben a gyászokorsóban
fekvő barátunknak örök nyugalmaért, s a mélyen
megszomorodott édes anya, hű nő és egyetlen test-
vér megmérhetlen fájdalomaiaknak enyhülésükért kö-
nyörgött a Mindenható előtt — nekem tétetett tisz-
temmé az elhunyt kartárs felett rövid alkalmi be-
szédet tartani; s ezáltal a boldogult és családja
iránti őszinte részvétünket nyilvánítani.

De fájdalom, hogy mikor a lelkipásztor hi-
vatása folytán kenetes szavaival gyöngéden érinté
a szív hurjait, — vigaszt és enyhületet árasztott a
megszomorodottak közt; — akkor nekem, mint a
boldogult kartársának szinte hivatásom folytán pert
kell indítanom — még pedig sommás úton — a ha-
lálellen. Miért is bíról választom az Atya, Fiú
és Szent lélek Istent — s azután keresetlevelemet
ilyeténképen tisztelettel benyújtom.

Felséges Atya, Fiú és Szent lélek Isten! Világ
bírósa!

A halál (Gyenes Ferencz) barátunkat folyó
hó 3-án közülünk minden ok nélkül ragadta ki —
ki helyben (Gyenes Mátyás és Papp Judit szülék-
től) vette származását az 1822. évben, iskoláit a
helybeli ref. főiskolában akkor, midőn még pené-
szes korlátai fenn állottak s azokba — mint sza-
badságra vágyó, heves véralkatú nagyreményű
ifjú, minduntalan beléütközött; — miért az öt
hón szerető szüleinek s önmagának kellemetlen pil-
lanatokat szerzett. — Aonban a heves véralkatta
szülte ifjúkori kalandjai által okozott aggodalma-
kat nem sokára elenyésztette a csaknem rohamo-
san beállott komoly férfiasága, szülői irányában
tanúsított gyengéd bánásmódja, kitűnő munkássága,
őszinte barátsága által; — úgy, hogy már az
1846-ik évben az alig pár éves ügyvéd oltárhoz
vezette (Derecskai Vajda Juliánna kisasszonyt) a
most felette keseregő bánatos özvegyét — kitől 26
évig terjedt házasság ideje alatt 3 gyermeke szü-
letett — kik őt mind megelőzvé, csendesen alusz-
szak örök álmaikat.

Mint hogy pedig Kecskemét szab. kir. város
tiszti ügyészét (Gyenes Ferencz) barátunkat, olyan
erős szabályos testalkattal, s csaknem páratlan ke-
délylyel áldotta meg az isteni gondviselés, hogy
a természet törvénye szerint, csakis végegyengülé-
lésben, mintegy 30—40 év múlva lett volna joga
a halálnak őt meglátogatni, s közülünk kiragadni;
— nem pedig most, midőn a vétkes gondatlanság
folytán összekuszált árvák ügyeinek rendezését,
vasakarattal, párosult szorgalommal megkezdette;
— tehát a halál annyival is inkább rendreusiti-
tandó, mivel míg a kórházakban, szegények há-
zaiban, tébolydákban, s börtönök fenekén évek
hosszú során át hagyja kinlódni ama szerencsétle-
neket, kiknek az állam többé semmi hasznukat
nem veszi — nem veheti — s nincs olyan pillanat,
melyben őket, mint a többnyire titkos okokból
származott ezer meg ezerféle kínos fájdalomai
egyedüli megszüntetőjét ne hívják. — Addig a ked-
ves gyermekeket, forrón szerető szülők karjai kö-
zül — a tanuló tanárai s tanulóársai kedves kö-
réről, a boldog menyasszonyt csaknem az oltár
elől; — a család fentartására csaknem nélkülözhet-
len családapát a család boldogítására irányzott út-
jából, — a lángeszű nemes szívű báró Eötvös mi-
nisztert, mielőtt az országot egyedül boldogító kö-
zös iskolákat életbeléptette volna, ragadta ki a
nemzet kebeléből, és a még kiskorú leányait neve-
lésére annyira szükségelt édes anyát legszentebb
foglalkozása közepette fosztja meg drága életétől. —
E kívül a panaszlott halál bizonytalan időben ál-
utokon, száz meg százféle czim alatt lepi meg
hol egyik, hol másik országot; különösen pedig
cholera czim alatt, minden emberi viszonyt s ke-
gyeletet mellőzve, — mintegy sepről az emberiséget
a földszinéről — hagyván maga után inséget, nyo-
mort és leirhatlan bánatot; mert még annyi időt
sem enged áldozatainak, hogy végrendeletet te-
hessenek.

Mint hogy pedig at. k. r. l. 154. §-a szerint

a köztudomású tényeket bizonyítani még a földi
bírák előtt sem szükséges; — ugyanazért:

Esedezem, méltóztassék a féket vesztett halált
az elősorolt garázdalkodásaiért; — de különösen a
közkedvességű felejtethetlen nemes keblű barátunk
irányában elkövetett igaztalan — mondhatni ke-
gyetlen eljárásáért komolyan megdorgálni, s oda
utasítani, hogy jövőre csakis a végegyengülés foly-
tán életuntá lett 80, 90, 100 éves egyéneket ka-
szálja le az ő rettenetes kaszájával.

Ellenbeszéd.

Felséges Atya, Fiú és Szentlélek Isten! Világ
bírósa!

A Kecskemét városi tiszti kar által ellenem
indított s épen most felolvasott sommás kereset-
tükre röviden előadom, hogy annak minden pontja
alaptalan és igaztalan; alaptalan és igaztalan
ugyanis:

Ama vád, mely szerint az állítatik, hogy én
minden ok nélkül ragadtam volna ki közülök sze-
retett barátjunkt (Gyenes Ferencz urat); — holott
ő maga szándékosan jött az én karjaim közé; —
nem hallgatva sem az övéinek esdő kérésükre,
sem barátainak intésükre, sem pedig orvosainak
tanácsadásaira, — kik őva intették a rendesebb
élet megkezdésére; — mivel jól tudták, hogy hi-
vatalos teendőinek halmozottsága által kimerült
lelki ereje mindinkább gyengítőleg hatott a pusztu-
lásnak indult testi szervezetre; miből látni való,
hogy nem én jöttem ő érte, hanem ő repült az én
hideg karjaim közé 25—30 évvel hamarabb, mint
különb a felperesek által keresetükben kiemelt
természettörvénye szerint kellett volna; továbbá:

Az is igaztalan, hogy még én a forrón sze-
retett gyermekeket a szülők karjai közül, a meny-
asszonyt csaknem a vőlegény öléből, az anyát kis-
korú leányai közül, a család egyedüli gyámolatát,
a szeretve tisztelt édes atyát családja kedves köré-
ből, — a kultus minisztert a nemzet kebeléből, —
a tanuló tanuló társai közül — időnap előtt önha-
talmiag ragadtam ki: — osztán meg hogy áluta-
kon száz meg százféle czim alatt loposzkodom be
a családok szentélyébe; — sőt hogy cholera czim
alatt egyik országból a másikba vándorlólag nem
is kaszálok, mint a mythológiában állítatik —
hanem sepreim az emberiséget a föld színéről.

Mi a szülők által forrón szeretett gyermeke-
ket illeti, azokra nézve csakugyan mély sajnálattal
kell beismernem, hogy mindinkább-inkább tö-
megesebben küldetnek hozzám, tehát nem én me-
gyek értük — mint a keresetlevélben hibásan ál-
lítottatik; ennek egyik oka az, hogy az államok
még most sincsenek e tekintetben jól szervezve, —
hiányzanak a lelenczházák, kiseddévó-intézetek;
a másik oka pedig az, hogy az alsóbb osztályú
nők közül évről évre többen feledkeznek meg ma-
gukról, s azt igazolják a kórházi orvosok és rend-
őri közegek. — Vannak ugyan egyes esetek, mi-
dőn forrón szeretett gyermekeket megbízatásom
folytán kiragadom a szülők karjai közül; de azt
azért teszem; — a miért a gondos kertész legszebb,
legkedvesebb virágait a közelgő zivatar elől cserép
alá rejti; — e most érintett eljárásom a praedesti-
natio tanában keresendő.

Valótlan felpereseknek úgy a menyasszo-
nyokra, mint a tanuló ifjakra vonatkozó panaszos
előterjesztésük is; — mert míg a menyasszonyok
nagy része a szülői által megtagadott túlságos fény-
üzési czikkek nélkülözésének érzetéből keletkező,
s gyorsan lejáró nyavalyáknak, — úgy a tanuló
ifjak részint a sok éjjelkezés alkalmával történt
meghűlés, részint pedig a könnyelmű pazarlás és
indokolhatlan szerelem okozta öngyilkosságnak les-
nek áldozatai. Hogy tehát ezeket sem én kaszá-
lalom le önhatalmiag, — hanem ők fekszenek a
kaszám elé szándékosan, az az előadottakból nap-
nál tisztábban kiviláglik.

A legsúlyosabb vád, mely a felperesek által
ellenem, a család fentartó atyának, a kiskorú
leánygyermek anyjának minden ok nélküli ma-
ganhozvételle miatt emeltetett; — holott annak
oka nem bennem, hanem a családi élet itt nem
szellőztethető titkaiban rejlik.

A keresetlevélnek báró Eötvös miniszterre vo-
natkozó pontját illetőleg már kénytelen vagyok
elismerni, hogy az ügyesen kikeresett vád ellenem;
egyébíránt látva a történeteket, s tudva azt, hogy
a londoni jósnő által okozott aggodalma napról-
napra komolyabb szint öltött magára, és hogy a
nemzet ebben az évtizedben még képes a magyar
ügyvéd-irodalmat pártolt nagyjainak emlékoszlopok-
kat emelni, ez a vád is minden élet elveszti, e
szempontból tekintve azt.

Végre a keresetlevél utolsó pontjára — mely-
ben én úgy vagyok feltüntetve, mint a ki sokféle
alakban loposzkodom a családok szentélyébe s
malaczként durkálom szélylyel azoknak boldogsá-
gát, e kívül cholera czim alatt minden személy-
válogatás nélkül száz meg száz ezrivel sepreim el
az emberiséget a földszinéről, még pedig oly gyors-
san, hogy végrendeletet sem képesek ama szeren-
csétlen áldozatoknak ezredrésze sem tenni.

E végpontra felvilágosítólag előterjesztem,
hogy én a családok szentélyébe nem tolakodom,
azoknak boldogságát meg nem zavarom, mint
cholera csakis küldetésemben járok el, az igaz,
hogy szigorúan s pontosan.

E most említett védelmem igaz volta pedig
kítűnik részint a hatóságok eréjtelenességéből, ré-
szint pedig az emberiség gyávaságából; — mert ha
a rendőri miniszterium az iszonyú mértékben ter-
jedő pálinka-ivásnak, mint száz meg száz nyavalya
szülőanyjának; és a titkos kuruzsolók veszélyes
kontárkodásainak gátot vetne; úgy engemet a csa-
ládok szentélyében csak kívánva látnának; továbbá
cholera czim alatt sem jelennék meg, ha az embe-
rek nagy része olyan rendetlen életű és olyan
szennyesekek nem volnának, mert én mint cholera
csak ezeket kaszálgatom, tanítván a többieket a
tisztaságra s rendes életmódra; miért is bátran
merem állítani, hogy a többiek, a kik e rovatba
nem tartoznak, ha meghalnak, gyávaságuk folytán
ijedtükben halnak meg. — Ugyanazért kérem ma-
gamat ezen alaptalan s igaztalan kereset alól egy-
szerűen felmentetni; s a felpereseket, mint konok
perlekedőket komolyan megdorgáltatni.

Válasz.

Alperes ellenbeszédében épen úgy védi magát,
mint Benedek tábornok a Szadovánál történetekért:
mondván: hogy ő nem vesztette volna el a csatát,
ha a poroszokat látta volna; de mivel azokat a
puskapor füstjétől nem látta, tehát ő épen olyan
ártatlan mindenben, mint alperes. Én nem vitatom
tovább, hogy a halál mennyiben vétkes, mennyi-
ben nem; hanem annyit az ellenbeszédjére vála-
szolólag kijelentek, hogy tökéletesen megelégszem,
ha a halál annyi időre nyugalomba tétetik, mint
a mennyire Benedek helyeztetett.

Viszonzválasz.

A felperesek által válaszukban felemlített Sza-
dova története bírói figyelembe azért nem vehető,
mivel az afféle működés sem a keresetlevélben,
sem pedig az ellenbeszédben fel nem említett,
mert ha felemlített volna, úgy egy pár Napoleon-
nal, illetőleg azoknak viselt dolgaikra vonatkozó
örökemlékező jegyzeteimmel én is szolgálhattam
volna felpereseknek.

Az ellenbeszédemben és itt előadottak alapján
ismételve kérem magamat, e már fentebb czimzett
kereset alól felmentetni.

E per befejezve lévén, tisztelettel ítélet alá
bocsájtatik.

Kelt mint fentebb.

Ajánljuk H. Zs. tanár úr figyelmébe, midőn
az intelligentiát fessegeti. *Szerk.*

Színház.

Színészeink, a téli időszak eme várva-várt
feeskéi — a napokban körünkbe érkeztek, mihez
lapunk ez állandó rovatát a mai nappal, referensi
tiszttünk által elének szabott kötelesség szerint, mi
is megkezdjük. Nem sok mondani valónk van
ugyan ezúttal, mert a társulatot egyik igazgatóján
Völgyi György úron kívül, nem ismerjük; erről
pedig a mi jót mondhatnánk: elmondtuk alkalmi-
lag sokszor. A mi azonban újdonságkép tudomá-
sunkra lett, szívesen közöljük. Midőn a nyárfé-
len Völgyi úr a helyhatósági engedélyt kinyerte,
— gondját egy jó társulat szervezésére fordította;
s minthogy most vidéken egészen jó s kivált oly
kényes, válogatos közönséget mint a kecskeméti —
kielégíteni képes társulatot összeállítani, — a kö-
vágásnál is nehezebb munka: jónak látta a kedvező
hirben álló Novák igazgatóval társulni, s ezzel
együtt szervezte társulatát, áldozatot, fáradságot
nem kimélve. A jól s minden szakra berendezett
társulat 30 tagból áll; a két igazgatón kívül tehet-
ségesebb tagok következők: Völgyiné, Arpási Ka-
ticia, Lovásziné, Biróné, Kovácsné, Dernőiné;
továbbá Takács Ádám, Lovászi Dezső, Teőreök,
Hetényi, Völgyi Gyula, Molnár Vince és több
mások. Arpási Katiczát a vidék egyik je-
les énekes nőjének mondják; a kar Novák veze-
tése alatt áll s dicsértetik. Ruhataruk elég válasz-
tékos és fényes; a tagokat átulában szorgalom és
igyekezet jellemzi; szóval: van minden egy élvezet-
tes színiidényhez a színészek részéről, — csak kö-
zönség kell. Mi pedig azt hisszük, az is bemege,
ha mint a hír beszéli, élvezetre számíthat. Mire e
sorok világot látnak, az első előadás megtörtént
s jövő számunkban lesz alkalmunk bővebben s
tárgyilagosabban szólni. ∞

Helybeli újdonságok.

— **A közelebb Nagy-Kőröson** tartott
gazdasági kiállítás alkalmával, a kecskeméti vidéki
gazd. egyesület részéről Horváth Döme elnökle-
te alatt a rendes félévi közgyűlés is, nagyszámú egy-
leti tagok részvételével, s mindvégig érdekes fel-
szólalások kíséretében meg lett tartva. — Az el-
nöki előterjesztésből örömmel értesültek a jelenle-
vők az egyesület eléggé kedvező anyagi helyzeté-

ról, az egyesületi derék választmányának az utóbbi féleven át érvényesített tevékenységéről, a földmiv. ministeriumnak az egyesület irányában minden alkalommal úgyszeretettel párosított segédkezése s az államsegély erejével a sertvé és marhatenyésztés érdekében előnyösen eszközölt tenyésztés és marhafaj vétele s tenyésztéséről, s nem kevesebb örömmel értesültek arról is, hogy a gazd. versenytárlat alkalmával a mezőgazdasági ügy s az egyesület működése iránti érdeklődésből, több testvéregyesület, mint a heves-szolnokmegyei, a borsód- és csongrádmegyei gazd. egyletek, küldötteik által voltak képviselve. — Hisszük, hogy a közhasznú ifjú egyesület a közelebbi gazdasági éven át, nemcsak választmányára, de eddigien. életjelt nem igen adott szakosztályai által is, még több tevékenységet, meg üdvösebb eredményeket fog a közérdekekben felmutatni!

— **Ugyancsak** a gazd. egyesület közgyűlése által a földmiv. ministeriumnak a versenytárlat alkalmával biztosa Major István ministeri tanácsos és országos képviselő, az egyesület iránt nem egyszer tanúsított közhasznú meleg érdeklődése és támogatása alapján, egyhangúlag az egyesület tiszteletbeli tagjává lett megválasztva, s a diszoklevél átadásával Horváth Döme elnök és Kiss Miklós választmányi tag bizattak meg.

— **Ugyan Körösön** s ugyanakkor tartottak tanácskozmányt a hazai gyümölcsészet barátai is, Lukácsi Sándor felhívása és kezdeménye folytán, meglehetősen számmal. Az évenként a gyümölcstermesztés érdekében tervezett vándorgyűlések eszméje és indítványa érdekes megvitatás tárgyává vált, s elvégre is a szűkebb körű tanácskozmány magát az országos kezdeményezés és indítványozásra, kedvező eredmény kilátásával hivatottnak, egyesek ohajtása és buzdítása dacára se találhatta.

— **A helybeli jogacademia** mellett működő bírói államvizsgáló bizottság közelebb jelentékeny szaporulathoz készült. A közoktatási minister által közelebb Gál Ferenc kir. törvényszéki elnök és Magyar László köz- és váltóügyvéd a bizottság újabb tagjaivá lettek kinevezve.

— **A kebelbeli** állami alreáliskola is nevezetes erősödést nyert. A harmadik osztály megnyitával, a szépmenyű ifjú intézethez, újabb tanáru városunk egyik tehetséges fia, Bóka Pé-

ter nevezetett ki. Csak a községhatóságon és saját életérdekei iránt talán még nem eléggé érdeklődő polgártársainkon fog mulni, ha az állam által a legjobb tanerőkkel és minden szükségességekkel ellátott intézet nem fogna teljes felvirágzásra jutni. Adja isten az ellenkezőt!

— **Fájdalmasan értesültünk** s a pesti lapok nem nagy elismeréssel terjesztik és közlik, hogy a kecskeméti kath. egyháztanács, elhalt néptanítója Révay Györgynek özvegyét és hat árváját $\frac{1}{3}$ évi fizetéssel elégitette ki. Bármennyire kedvezőtlenek legyenek is az egyházközség viszonyai, de egy 30,000-nyi népességű nagy közönség, közel három évtizeden át hivatással és hűen szolgált néptanítójának szánandó családját oly szükmarkúan el nem bocsáthatja. Hisszük, hogy a vett értesítés csak egyelőre intézkedést jelez, s az iskolákért annyit tett, és folyton áldozó egyház a legnemesb ügyben életét és tevékenységét feláldozott néptanítónak szánandó családjáról teljes méltányossággal s magához illően fog gondoskodni.

— **Gyászhir.** Sz. kir. Kecskemét városa ismét egy jeles polgárát és tisztviselőjét, a mivelt osztály pedig egyik szeretett jóbarátját veszítette el Gyenes Ferenc városi tiszti ügyészben, kit a kérlelhetlen halál munkás életének 51-ik évében ragadott ki szeretettei köréből.

† **A katolika egyháznak** a nagy piaczon épült háza csaknem egészen kész már; a földszin boltjai berendezvék; — az emelet is ma-holnap elfoglalva lesz, s csinos külsejével hivatva van, hogy gazdátlan piacunknak kissé városias színt kölcsönözzön. Ámde környékének jelenlegi rondasága az épület eme hivatását betölteni nem engedi. A régi épületből kiszedett anyagok, magas földhalmazok, állásfák s egyéb itt szóval ki nem fejezhető rakományok botránkoztatják a járó-kelő közönséget. Az építő mester urak pedig, — mintha nem is az ő kötelességük volna az építés folytán keletkezett eme szemétdombot eltávolítani, — úgy látszik az idén rá se gondolnak, hogy azt elhordassák. Jó lenne azért ha a kapitányi hivatal Dubecz és Bagi urakkal kötelességüket, ha kell megbírságotatás utján is, megértetné!

Nyilatkozat.

Azon szándékos roszakaratú hirt, mintha K. L. úr ügyetlen prokátor lenne, ezennel alaptalan ráfogásnak nyilatkoztatjuk, miután K. L. úrnak tudtunkkal van egy ügye, melyet az atya úr Isten sommás bírósága előtt indított a halál ellen, melyben a keresetet okt. 4-én egy temetés alkalmával indította meg, ennél fogva K. L. úr nem ügyetlen, hanem egy ügyű prokátor.

Többen a hallgatóság közül.

A Kecskeméti Takarékpénztár 1872-ik évi Szeptember havi forgalmának kimutatása.

Bevétel:

Pénztár állás Augusztus 31-én	16,028	frt.	46	kr.
Betételek	49,003	"	27	"
Különféle díjak	1,540	"	65	"
Különféle kamatok	3,995	"	94	"
Kölcsön visszafizetések				
Váltók	162,718	"	—	"
Előlegek	14,897	"	—	"
Zálog	1,480	"	—	"
Váltó viszleszámitolás	24,000	"	—	"
II. kibocsájt. részvények	26,925	"	—	"
	300,588	frt.	32	kr.

Kiadás:

Kifizetett betételek	60,534	"	78	"
Folyó és viszleszámitolási kamat	747	"	81	"
Kölcsönök				
Váltókra	172,016	"	16	"
Állam- és hitelpapírra	19,051	"	—	"
Ingatlanra	1,300	"	—	"
Váltó viszleszámitolás	20,000	"	—	"
Tisztviselők havi fizetése	243	"	—	"
Üzleti folyó költségekben	115	"	35	"
1871. osztalék	8	"	75	"
	274,016	frt.	85	kr.
Pénztár állás szept. 30.	26,571	frt.	47	kr.
	300,588	frt.	32	kr.

Markovics.

Felelős szerkesztő: **Dr. Dékány Ráfael.**

H I R D E T É S E K.

Hirdetés.

Egy jó családból származott fiú fölvetetik tanonczul Gyenes Sándor vas- és fűszerkereskedésében.

Bővebben értekezhetni az említett üzletben.

2-3

Erdei faeladás.

T. Szentkirályi Kálmán úr alsó Bugaciz pusztaban levő birtokán jegenye- és nyárfából álló saját erdejében, részletekre osztva, nagyobb terjedelmű faeladást tartat, a helyszínen, nyilvános árverés útján azonnali készpénz fizetés mellett. Az árverés tartatik folyó évi October hónap 28-án, délelőtti 9 órakor kezdve, melyre a venni kívánók ezennel meghivatnak. 1-2

Két tanoncz kerestetik és négy segéd!

Alolított iparüzletébe **két tanoncz**, 12—13 éves, bármely időben fölvetetik.

Kapnak teljes ellátást és illő ruházatot, fölzsabadulásukkor pedig egy-egy tisztességes öltözetet kapnak.

Hasonlóképp alkalmazást nyerhet azonnal **négy segéd**, akár darabszámra, akár pedig nap- vagy hétszámra vállalnak is munkát.

Az ajánlkozók forduljanak hozzám értekezés végett.

Kecskemét, 1872. október hóban.

Csolnok Ferencz,
szabó-mester.

2-3

Fog- és szájbetegségek!

bármilyenek legyenek is, legbiztosabban gyógyíthatnak Popp J. G. bécsi cs. kir. udvari fogorvos

Anatherin szájvizével:

ez állítást számos bizonyítvány tanúsítja, ezek között Oppolcz tanár, a bécsi cs. kir. egyetem magnificusának bizonyítványa. E szájvizet számos külföldi, valamint idevaló orvos mint kipróbált szert gyakran alkalmazza.

Popp J. G. orvos

Anatherin fogpastája.

Ez érintett fogpasta egyik legjobb fogtisztító szer, mely semmi egészségrontó anyaggal vegyítve nincs. Ásvány részei a fog-zománccra akként hatnak, hogy annak nem ártalmasak; organikus részei tisztítanak s a nyálkabört élénkítik, üditik: a szájt az áthericus olajrészek üdén tartják, a fogak fehérségét és tisztaságát előmozdítják.

Különösen ajánlható szárazon és vizen utazóknak, mert sem ki nem ömlik, sem a napi vízzel való használat mellett még nem romlik. Egy adag ára 1 ftt. 22 kr.

Kaphatók: *Kecskeméten:* Milhoffer J. gyógyszerésznél; *Nagy-Körösön:* Crazler, Miszáry F. és Rudy gyógyszerészeknél; *Czepléden:* Persay A. gyógyszerésznél; *Szolnokon:* Horanszky A., Scheftsik J. gyógyszerészeknél; *Csongrádon:* Jenesszky gyógyszerésznél; *Félegyházán:* Hoffer A. gyógy-nél; *Kis-Körösön:* Gubás gyógyszerésznél; *Szabadszállásán:* Rosznyay M. gyógyszerésznél; *Kun-Szent-Márton:* Farnék gyógyszerésznél.

TAREK JÓZSEF

kereskedő-segéd állomást keres egy helybeli fűszer-kereskedésben.

Bővebb tudósítást ad a kiadó hivatal.

1-1